

**L'ESCULTOR
BANYOLI
-I D'ASCENDENCIA OLOTINA-
VICENÇ
FALCO
I
CONILL
(1654-1713) ***

per J. M^a DE SOLA-MORALES

(*) Treball presentat, en extracte, a la "VII Assemblea d'Estudis Comarcals" (Banyoles, 1964), les comunicacions de la qual no han estat publicades.

FONTS DOCUMENTALS I ABREVIATURES ADOPTADES:

- Arxiu Parroquial de Banyoles (A. P. Ba.) — Llibres sacramentals.
- " " de Castelló d'Empúries (A. P. C.) — Llibres sacramentals.
- " " d'Olot (A. P. O.) — Llibres sacramentals.
- " " de Besalú (A. P. Be.) — Llibres sacramentals, Llibre d'acords de la Congregació dels Dolors, Llibre de comptabilitat de la mateixa Congregació.
- " Històric Notarial d'Olot (A. H. N. O.) — Notaria d'Olot, i N. de Besalú.
- " particular de Casa Llaudes, de Besalú (A. C. Ll.) — Correspondència.

CONSULTATS INCIDENTALMENT:

- Arxiu Històric Municipal d'Olot — Deliberacions.
- " Conventual del Carme d'Olot.
- " de la Corona d'Aragó, Barcelona — Cancelleria Reial.
- " Històric de la Ciutat, Barcelona — Llibres de passantia.
- " Històric Notarial de Girona — Testaments.
- " Parroquial de Sant Feliu, Girona — Llibres sacramentals.

La recerca de l'autor del retaule de la Mare de Déu dels Dolors, de Besalú —obra no gens menyspreable—, ens va portar a trobar-nos de cara a un artífex desconegut. Fill de Banyoles i amb una immediata vinculació genealògica amb Olot, ens ha semblat oportú de donar-ne notícia a través d'aquests ANNALS.

Antecedents familiars

Els Falcó, segons sembla, devien ser d'ascendència jueva. Hi ha estudis interessantíssims sobre les famílies hebrees que constitueixen els nuclis medievals de Girona, Banyoles, Besalú, La Bisbal, Castelló d'Empúries, etc. (1), estudis que avui se-

(1) Vegi's S. Sobrequés Vidal, **Familias hebreas gerundenses :Los Falcó** ("Anales del Instituto de Estudios Gerundenses", v. III, 1948, pp. 113-126); J. Bta. Torroella, **La jueria de Banyoles** (Girona, 1928); L. G. Constans, **Bañolas**, (1951, p. 88); Pella i Forgas, **Historia del Ampurdán** (Barna., 1883, pp. 544-546). El primer dels autors citats ofereix extensa

gueixen completant-se. La intercomunicació familiar dóna lloc al fet que membres del mateix tronc es reparteixin en distintes “**aljames**” o “**ghettos**” distints, o bé que un sol subjecte es trobi alternativament en comunitats de poblacions diferents. Així, en el cas dels Falcó, veiem com Jucef Falcó, un dels més significats del consell de l’“**aljama**” gironina, després de la desgraciada revolta antijueva de 1391, fixa el seu domicili a Banyoles, i es decideix a abjurar, adoptant el nom de Pere de Banyoles, possiblement al·lusionant al seu origen i naturalesa (2). Podem concloure dient que el cognom Falcó ve registrat entre els de l’“**aljama**” banyolina (3), si bé es d’advertir, així mateix, que tal onomàstica no és sempre i exclusivament hebraica.

Deixant de banda aquest aspecte, apassionant, però que ens conduiria a extraviar-nos del tema proposat, situem-nos ja a mig segle XVII. A Banyoles existien aleshores, dels Falcó, un calceter —Antoni— i un botiguer de tall o de draps —Joan Antoni— amb estreta vinculació de consanguinitat entre ells,

bibliografia al v. II de “Anales”, Girona, 1947, pp. 68-69. Més recentment, ha estudiat a fons la jueria del comtat bisuldenc el Dr. M. Grau i Monserrat: **Notas sobre los judíos de Besalú** (“Pyrene” 2ª èp. VI, 1962), **Metges jueus a Besalú en el segle XIV** (“I Assemblea d’Estudis sobre el Comtat de Besalú — 1968”, Olot, 1972), **La comunitat hebraica a Olot** (“II Assemblea d’Estudis sobre el comtat de Besalú — 1973”, en premsa) i, sobretot, la tesi doctoral **La juderia de Besalú (Gerona) (siglos XIII al XV)**.— Centrat el tema a la sinagoga del mateix lloc i, en particular, a la seva “mikwa”, han escrit: Millàs i Vallicrosa (“Sefarad” XXV, 1956), Oliva i Prat (“Revista de Gerona”, n.º 29, 1964, i “Actas del Congreso Internacional de Estudios Pirenaicos - Jaca”, Zaragoza, 1969), Nolasc del Molar (“Misión” núms. 498 al 507, Olot, 1965) i C. Munuera (“Sefarad”, XXVIII, 1968). També el Dr. Marquès i Casanovas té un treball interessant sobre els antics jueus de Girona (“Sefarad”, XXIII, 1963).

(2) Torroella, loc. cit. p. 62.

(3) Constans, loc. i p. cits.; Torroella, loc. cit. p. 15.

com és de veure a través dels padrinatges de llurs respectius fills (4). Molt pròxim parent dels consignats —sense que puguem precisar-ne el grau— seria el notari de Castelló d'Empúries, Vicenç Falcó. Ara bé; un fill del referit notari —de nom Pau— es trasllada a Banyoles i, sota l'empar del botiguer Joan Antoni Falcó, contreu matrimoni amb una olotina, Marianna Conill (5) (Apèndix documental - Doc. II).

Tenim ja els pares del nostre escultor. I així, mentre que a Castelló d'Empúries seguirà la notaria en mans d'un altre fill d'en Vicenç Falcó, a Banyoles, en Pau, que inicialment no apareix amb consemblant professió, set anys més tard el trobarem ja de notari públic de la vila. (Apèndix documental, I-A).

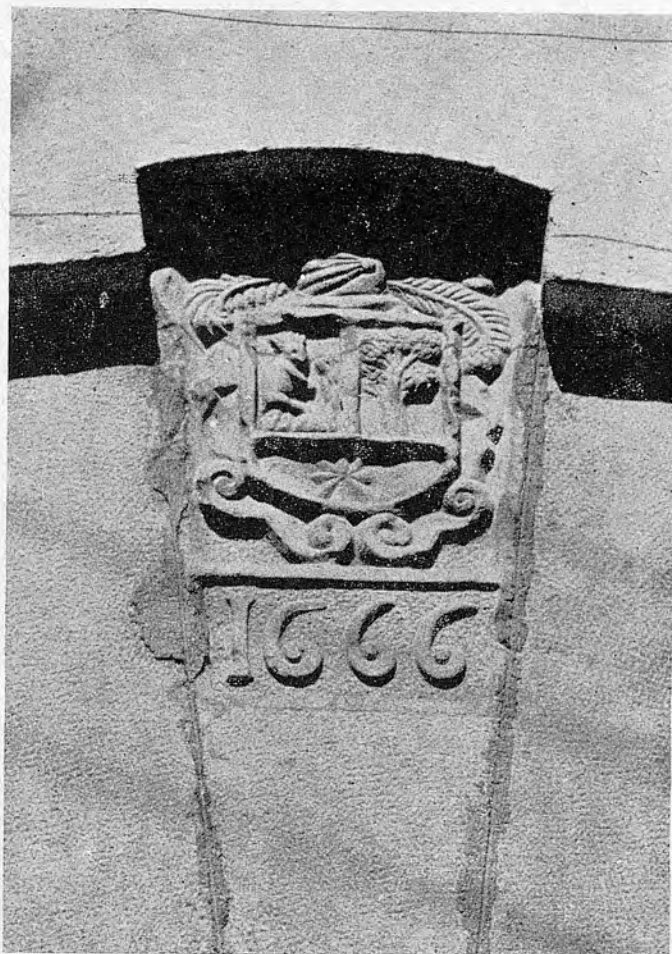
Caldrà dir alguna cosa sobre l'ascendència materna de l'escultor. La família Conill, d'Olot, és de les que a cada generació ascendeixen en el nivell social. D'un calceter —ço que era el pare de Marianna— passen, a través de successius hereus, a un adroguer, un apotecari, i un ciutedà honrat de Barcelona, que entroncarà amb dama de l'il·lustre llinatge dels Cruïlles. L'ennobliment és de 1740 (6). Un germà d'aquest darrer, obtindrà càtedra a la universitat de Cervera (7) (Apèn-

(4) A.P.Ba., Llibres baptismes 1 i 2.

(5) Marianna Conill i Alzina fou batejada a Olot el 29-7-1630, divent posar de relleu que actuà de padrí de la cerimònia "mossen" Miquel Ramonell, botiguer de Banyoles (A.P.O., Llibre 5 baptismes, foli 55 vº)— Una certa vinculació familiar preexistent entre els Conill d'Olot i els Falcó de Banyoles queda claríssima relacionant aquesta partida de baptisme amb les del llibre 1er. de Banyoles de 29-11-1644 i 5-1-1646, corresponents a fills de "mossen" Antoni Joan Falcó.

(6) Arxiu Corona Aragó, "Privilegiarum 2º Guber. Gener.", ff.124-129. Privilegi de Ciutedà Honrat de Barcelona a favor de Pere Màrtir Conill i Ferrussola, d'Olot, 13-10-1740. L'any 1726 havia contret matrimoni amb la noble dama Raimunda de Carreras i de Cruïlles (A.P.O., Llibre 6 desposoris, foli 62).

(7) En un treball nostre, **Olot, la Universidad de Cervera y la doctrina**

1— Dovella de la porta d'entrada de la casa materna de l'escultor Falcó, amb l'escut familiar.

dix documental, I-B). El vell casal familiar, situat a la plaça d'en Conill (o de la Font del Conill, així coneguda avui per la figura que exorna el manantial) (8), apareix en capbreuacions de començaments del segle XVII. La data 1666, esculpida a la dovella de la porta d'entrada, correspon indubtablement a una restauració. L'escut, timbrat d'un casc, posat al damunt, probablement —en consideració a motius heràldics, aliens al tema— degué afegir-s'hi posteriorment. (Gravat 1).

Quant a la casa-habitació del matrimoni Falcó-Conill, a Banyoles, sabem que aquest posseïa un immoble a la Plaça, sense altres precisions, no podent tampoc afirmar amb seguretat d'ésser el del propi domicili (9).

Convé, abans de tancar el present capítol, fer memòria d'un personatge banyolí-olotí de forta posició econòmica i de relleu social en la veïna població de Besalú. Alludim al "magnífic" Miquel Falcó i Conill, doctor en drets, jutge ordinari de la cort reial de la vila i vegueria de Besalú, germà de l'escultor, sobre el qual haurem d'insistir més endavant (10).

inmaculista ("Pyrene" n.º 53, Olot, 1953, p. 1163, nota 5), es dóna bibliografia al respecte. Ulteriors investigacions ens permeten de fixar bé la filiació del professor Francesc Miquel Conill i Ferrussola (A.H.N.O. Notaria d'Olot, not. Jaume Oliveres, regtre. 1047, f. 354). El seu bateig s'hauria esdevingut el 11-1-1687 (A.P.O., Llibre 8 bapts., f. 208).

(8) La figura del conill hi fou posada per primera vegada —no sense protestes— a la "Font dels quatre raigs" de la plaça d'en Conill, en ésser aquella restaurada l'any 1752 (Arxiu Municipal d'Olot, "Deliberacions 1751 a 1754"). A la base, s'hi troba esculpit l'escut de la família. Una posterior restauració és del 1900.

(9) A.H.N.O., Notaria de Besalú, test. de Miquel Falcó, 23-8-1709, not. Antoni Albert, "Liber testamentorum", regtre. 1094, f. 137.— La tomba dels pares de l'escultor era al monestir de Sant Esteve de Banyoles, davant l'altar de Sant Baldiri (Idem., f. 131).

(10) Batejat a Banyoles el 7-11-1660 (A.P.Ba., Llibre 2 baptismes, f. 275 vº). De jove, estigué una temporada al Convent del Carme d'Olot, del

L'escultor. - Construcció del retaule de Besalú.

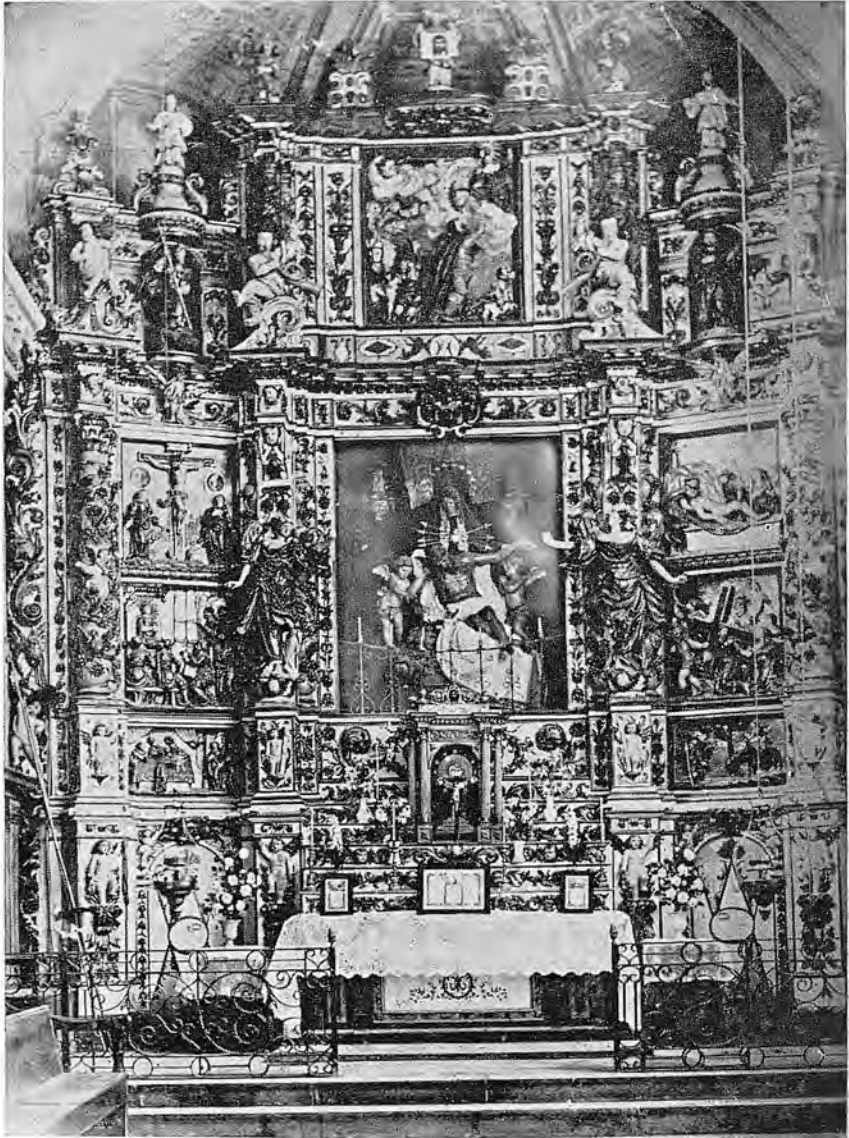
Vicenç Falcó i Conill —major que el germà jurista— fou batejat a l'església parroquial de Santa Maria dels Turers, de Banyoles, el diumenge, dia 8 de novembre del 1654, essent apadrinat, seguint vella consuetud local, per l'avi patern —el notari de Castelló d'Empúries— i l'àvia materna, aleshores emmaridada, en segones noces, amb en Llorenç Piella, pagès-proprietari de Vallfogona (Doc. III).

Ben poc sabem de la vida professional de l'escultor. No degué pas fer l'aprenentatge a Barcelona, repassats que han estat, amb resultat negatiu, els corresponents registres de l'Arxiu Històric de la Ciutat. Pels anys 1704, 1709 i 1710 residia a Girona. Com succeeix amb altres autors, una sola obra ens dóna testimoni del seu treball, i encara malhauradament destruïda el 1936; emperó de la que se'n conserva documentació gràfica: el retaule de la capella dels Dolors, de Besalú. Esperem que noves investigacions acreixin el coneixement de la producció artística del mestre.

Fou l'abans esmentat jutge de la cort de la comtal vila, Dr. Miquel Falcó, qui a més dels quantiosos llegats que disposà per testament, en codicil posterior ordena que dels bens que sobranen **“se fassa lo Retaula de la Capella de nos-**

qual n'era prior el seu oncle fra Dionís Conill i Alzina (1671-74). (A.H.N.O., Notaria d'Olot, not. Gaspar Clapera, regtre. 1128, f. 110 vº). A Besalú visqué al carrer Major, aleshores anomenat dels Sant-Romans. Fou congregant dels Dolors des de bell començament en què s'erigí la pietosa associació a la vila (A.P.Be., Llibre d'acords de la Congregació, f. 5). A més de jutge de la cort reial, ocasionalment exercí de sotsveguer, vacant el càrrec, 1705 (A.H.N.O., Notaria de Besalú, not. A. Albert, regtre. 888). Contragué matrimoni amb l'empordanesa Teresa Gay, qui premorí sense descendència (A.P.Be., Llibre d'òbits 1699-1770, f. 15).

2— Retaule de la capella dels Dolors, de Besalú. (La Pietat, del cambril, és obra d'en Ramon Amadeu).

tra Sora. dels Dolors de la Iglesia parroquial de St. Vicens de Besalú. Y que aquell fassa Vicens Falcó Escultor de Gerona mon Germa". (Doc. IV). El Dr. Miquel Falcó moria el 1710 (11).

La congregació dels Dolors havia estat canònicament erigida a Besalú en acabar-se la dissetena centúria, a la parroquial de S. Vicenç, assignant-se-li provisionalment un dels altars de l'església on pogués celebrar-hi les funcions pròpies del culte. Emperó, des del primer moment va pensar-se en l'edificació de capella titular, en forma de cos annex a la mateixa parròquia, capella avui inexistent. Les obres tot just devien haver acabat pel setembre de 1704 (12).

A través del llibre de resolucions de la Congregació dels Dolors, es segueixen les incidències inherents a la construcció del retaule, en particular les dificultats amb què toparen els membres de junta en ordre al pagament, segons el llegat del Dr. Falcó, dificultats posades de part d'un dels manumissors testamentaris, el Dr. Josep Gay, prevere beneficiat de Figueres, cunyat del testador.

El retaule era assentat l'any 1712. No sabem com i perquè s'havia encarregat, però, al Dr. Talavera, fundador de la congregació de Besalú, resident a Barcelona (13), l'adquisició,

- (11) Enterrat a l'església de sant Vicenç de Besalú el 31-5-1710 (A.P.Be., Llibre d'òbits cit., f. 19 vº).
- (12) A.P.Be., "Llibre de la Venerable Congció. de Esclaus de Maria Santíssima dels Dolors fundada en la Parroquial Iglesia de St. Vicens de Basalu en lo prent. any 1699", ff. 6 vº, 10 vº i 11 vº".
- (13) El Dr. Jeroni Talavera era prior del Collell, per bé que residia habitualment a Barcelona, on mantenia estreta relació amb els religiosos servites del convent de la plaça del Bonsuccés. Fundà la congregació dels Dolors a Besalú l'any 1699, com també la d'Olot l'any 1700. En diverses ocasions ens hem ocupat d'aquest sacerdot, entre altres en el treball **Obras de los escultores Pablo y Pedro Costa en Olot** (Sep. "Pyrene", Olot, 1962-63, p. 6). En el llibre de Mn. Ll. Constans, **Historia**

a la ciutat comtal, de la imatge de la Pietat que aniria col·locada al lloc preferent de l'altar (Doc. V). Aviat sorgiren les dificultats. Primordialment, pel fet que el Dr. Gay es negava a satisfer l'import de la talla de la Mare de Déu realitzada a Barcelona, i que no devia aprovar. En reunions tingudes en el decurs del mateix any 1712, s'acorda comminar formalment al Dr. Gay al pagament, o bé obligar-lo a fer fabricar una altra imatge proporcionada al retaule (Docs. VI i VII). Mentre, en Vicenç Falcó seguia treballant a Besalú (14) on, en plena tasca, el sorprengué la mort pel febrer de 1713, essent inhumat a la parroquial, probablement a la tomba del seu germà (Doc. VIII).

Consta documentalment com, en definitiva, una imatge de la Verge amb el Fill enànime en braços arribava a Besalú, procedent de Barcelona. Desconeixem el nom de l'autor. Les efígies tenien ulls de porcellana i la Verge es cobria amb una toca de tela i un mantell de tafetà. El grup devia ésser de grandària natural. Al propi temps, es portà de Barcelona un gran quadre de la Pietat, a l'objecte de deixar correntment clos el cambril que hauria d'acollir l'escultura (Doc. IX). El Dr. Gay semblava, ara, disposat a concordar amb la junta (Doc. X).

Al difunt Vicenç Falcó el succeí un fill, també escultor, de nom Miquel (fillol del jutge de Besalú), el qual pel febrer de 1714, en concepte d'hereu del pare, firma àpoca o rebut, de preu 500 lliures, per raó del retaule (Doc. XI).

Curiosament, el grup de la Pietat adquirit a Barcelona venia sense policromar, faltava **"encarnar la Mare de Deu ab lo Jesus"**. Així mateix, era precís, encara, completar algun detall

de Santa Maria del Collell, Malgrat, 1954, pp. 210-212, s'hi trobaran més notícies.

- (14) Durant el 1712 el mestre treballava a Besalú, tal com es desprèn de la procura atorgada per dit Vicenç Falcó **"Sculptor villae Bisuiduni"** a favor d'Antoni Lluís, cirurgià de Girona, 17-8-1712. (A.H.N.O., Notaria Besalú, not. A. Albert, regtre. 893, f. 274 vº).

del retaule (àngels) i decorar el cambril, pels quals treballs resol la junta dels Dolors demanar dos oficials a Olot (Doc. XII). Seran aquests l'escultor Salvador Espasa i el daurador Josep Serra (15). A més, vindrà de Girona un altre operari, Jaume Farré, qui tindrà cura de l'acabat de la imatge barcelonina. Els tres, juntament amb el fill d'en Vicenç Falcó, deixaran ben enllestida l'obra en començar el 1715 (Doc. XIII). Per altra banda, s'havia aconseguit, finalment, dels manumissors testamentaris del Dr. Falcó el lliurament total del llegat (Docs. XIV i XV). Quelcom més —cal advertir-ho— era el que mancava: el daurat i policromat conjunt de l'altar. Hauran de transcórrer, encara, prop de quaranta anys per portar-ho a terme (16).

(15) Segurament a aquest mateix Salvador Espasa es refereix la notícia que durant els anys 1697 i 1698 obrava el retaule de santa Llúcia, de la parròquia de Santa Creu d'Olorde (J. F. Ràfols, **Diccionario biográfico de artistas de Cataluña**, vol. I, Barna., 1951, p. 351). Si bé no era nascut a Olot, sí ho fou el seu fill, Esteve Espasa i Carreró, escultor com ell (A.P.O., Llibre 10 baptismes, f. 148, en relació amb l'A.H.N.O., Notaria d'Olot, not. Josep Masmitjà, regtre. 1307, f. 184).— Quant a Josep Serra, era de família netament olotina. La seva filla Isabel contragué matrimoni amb el pintor Joan de Segòvia i Tàpias, en tant que una germana d'aquest estava emmaridada amb l'escultor —també resident a Olot— Antoni Espinet. Una mostra dels acostumats entroncaments professionals. Vegi's J. Mre de Solà-Morales, **El pintor D. Juan de Segovia y los antiguos gigantes de Olot** ("Misión", n.º 35, Olot, 1956), així com A.P.O., Llibre 6 desposoris, f. 176, i A.H.N.O., Notaria d'Olot, not. J. Masmitjà, regtre. 1307, f. 198, entre altres fonts documentals.

(16) Per acord de junta de 13-7-1749 es decideix procedir al daurat del retaule. Però sembla que fins el 1752 l'acord no es portà a terme. (A.P.Be., "Llibre de la Venerable Congció...", ff. 67, 81-81 vº i 83).

Descripció del retaule

A la vista de les fotografies conservades —de què en donem una reproducció (Gravat 2)— l'altar se'ns ofereix com a exemplar barroc de la segona època, és a dir, del període salomònic, si bé amb reminiscències arcaiques, ja que segueix encara l'estructura reticular del període anterior. La seva profusa ornamentació no posa destorb als plafons laterals —tres a cada costat— que en relleu contenen la representació de distints dolors de la Verge, i que amb la figura central, exempta, de la Pietat, col·locada al cambril, completen el número clàssic dels set dolors de la corona. Així, al costat de l'Evangeli, trobarem, de baix a dalt, la profecia de Simeó, la pèrdua del Fill a Jerusalem, i la crucifixió (1er., 3er. i 5è. dolors), i al costat de l'Epístola, pel mateix ordre, la fugida a Egipte, el carrer de l'Amargura, i l'enterrament de Jesús (2on., 4rt. i 7è. dolors). El descendiment de la creu —6è.— és el que correspon a la imatge central del cambril. Malgrat que a través de la fotografia sigui l'apreciació deficient, sembla un treball reeixit. Deixant de banda el considerable escampall d'àngels (per cert, dos d'ells ben diferenciats dels altres, en mida, indumentària i factura, posats als cantons del cambril, i que sospitem podrien ésser els encarregats a l'escultor Salvador Espasa), veiem a la part superior, dintre fornícules, les efigies de l'arcàngel Sant Miquel (el patró del donant o mecenes de l'altar, Dr. Miquel Falcó) i un altre sant, religiós, que no acabem d'identificar. Al mig, emmarcada per pilastres, una composició que hom diria al·lusiva a la coneguda aparició de la Verge a Sant Felip Benizi, determinant de la seva vocació servita, el qual és considerat fundador del terç orde dels Dolors i la canonització del qual s'havia produït en data relativament pròxima a la construcció del retaule.

La imatge de la Pietat que figurava al cambril fins el 36,

ja no era l'original. La primitiva havia estat substituïda per una altra, obra magnífica, sembla ésser del gran Amadeu (17).

El descrit retaule de Besalú, amb la seva reproducció gràfica, pot donar-nos idea de l'estil i valor, en fi, del "**modus operandi**" —que deixem al judici tècnic— del mestre Falcó.

L'escultor Barnoya (1649-1704) i en Falcó

Una evident relació entre el nostre biografat i l'escultor gironí Antoni Barnoya (o Barnoy, segons la grafia originària), el primer dels artistes de la nissaga, es dedueix del testament d'aquest (1704), en el qual en Vicenç Falcó (**Vincentius Falco Sculptor**) hi figura com a testimoni cridat (18).

(17) És sorprenent que aquesta imatge —també destruïda— obra atribuïda al conegut artífex barceloní Ramon Amadeu, no vingui registrada en el catàleg de la seva producció, que publicà n'Eveli Bulbena Estrany, **Ramón Amadeu**, Barna., 1927.

(18) De n'Antoni Barnoya, escultor de Girona, se'n coneix únicament la construcció d'un retaule al santuari de la Mare de Déu del Coll. (J. F. Ràfols, ob. i vol. cits., p. 88).— A l'Arxiu Històric Notarial de Girona hem trobat el seu testament (15-4-1704, "Primus Liber Testamentorum Joannis Silvestre", regtre. 1003, f. 213 vº), document que ens proporciona una sèrie de dades familiars interessants. El pare de n'Antoni no era pas escultor, sinó un negociant de Palafrugell; de manera que n'Antoni és el fundador de la dinastia d'escultors gironins de cognom Barnoya. Casà dues vegades: primerament amb Gertrudis Costa (¿podria tenir alguna vinculació amb en Pau Costa?); en segones noces ho feu amb Teresa Torras, parenta de l'escultor Joan Torras, el qual, a la vegada, estava emmaridat amb una filla del primer matrimoni d'en Barnoya, o sigui, amb Francesca Barnoya i Costa. Una transcripció literal del testament d'en Barnoya, de la qual vàrem enviar-ne còpia a Francesc Barnoya Gálvez, figura en el llibre d'aquest autor **Fray Ignacio Barnoya, Prócer Ignorado** (Guatemala, 1970, pp. 301-304). Hem pogut comprovar com el fill Baldiri Barnoya i Costa és el que després

D'altra banda, trobem que el 1678 en Barnoya residia a Banyoles amb la seva muller Gertrudis Costa (**Antoni Barnoya escultor abitant en la vila de Banyolas**), on el 12 de juliol li batejaven un fill amb els noms de Baldiri, Josep, Antoni, Marian (19).

Gosaríem formular les següents consideracions:

a) L'escultor Barnoya residiria temporalment a Banyoles segurament per motius de professió, cosa que fóra interessant d'esbrinar. Aleshores en Vicenç Falcó comptava solament 23 anys i en Barnoya 29. ¿Podria haver-hi hagut algun lligam entre ells durant aquesta etapa?

b) L'any 1704, a la mort d'en Barnoya, en Vicenç Falcó vivia a Girona (així com després, el 1709 i 1710) i veiem que mantenia estreta amistat amb l'escultor gironí (gironí d'adopció, per tal com en Barnoya era fill de Palafrugell). ¿Hauria treballat en Falcó al taller d'aquell?

Queden en l'aire les interrogacions, esperant, en un sentit o altre, el seu aclariment.

se'ns apareixerà exercint la mateixa professió a Girona. (Consulteu també els llibres sacramentals de la parròquia de Sant Feliu, baptismes de 1707 a 1721).

(19) A.P.Ba., Llibre 2 baptismes, f. 275 vº.

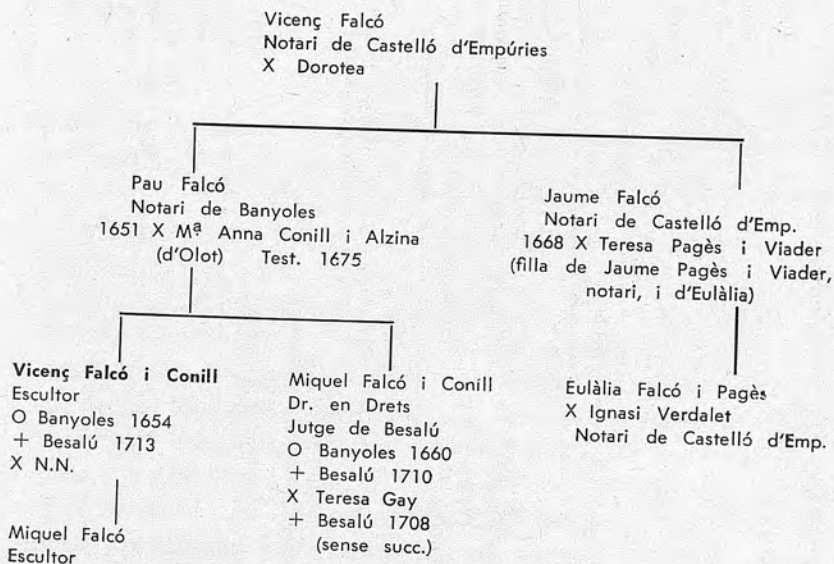
APÈNDIX DOCUMENTAL

De la documentació recollida, hem escollit per a transcriure aquella més directament relacionada amb el tema.

I

Sinopsi genealògica de l'escultor Vicenç Falcó

A) Costat patern

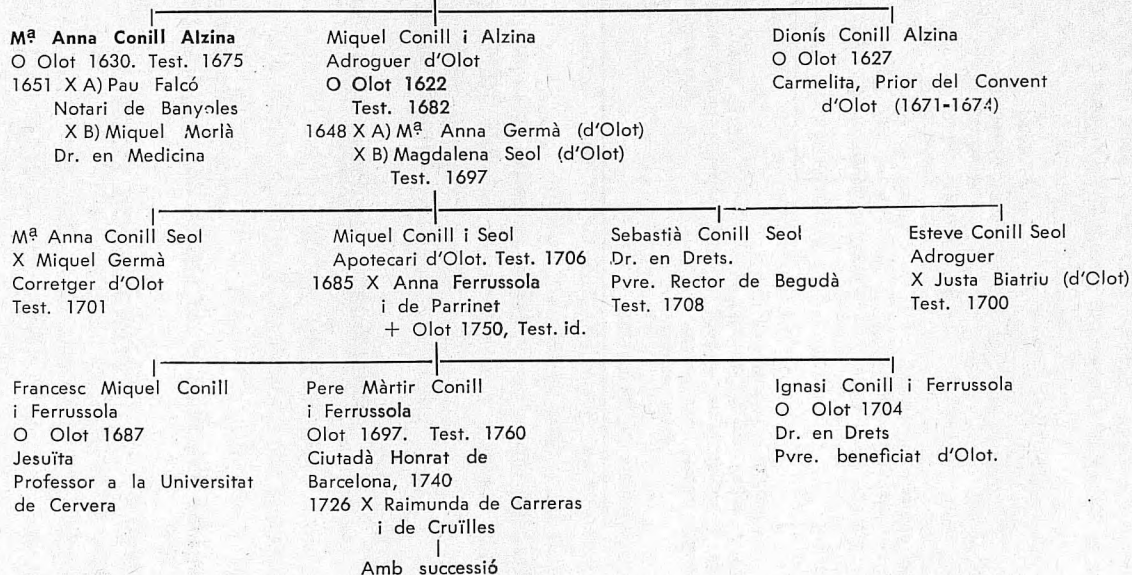

A.P.C., A.P.Ba., A.P.Be., Llibres sacramentals;
A.H.N.O., Notaria de Besalú, regtre. 1094.

B) Costat matern

Pere Conill
Calceter d'Olot
X Mre Anna Alzina
(casada en 2es. noces amb
Llorenç Piella, pagès de
Vallfogona)

A.P.O., Llibres sacramentals;

A.H.N.O., Notaries d'Olot i de Besalú, Testaments.

28 gener 1651.

Partida de matrimoni de Pau Falcó amb Marianna Conill, pares de l'escultor.

(**marg.:** Falco) (**add.:** Pare de Miquel Falcó U. J. D. qui feu la Fundatio dels Combregars de la present Iglesia). = Pau Falco jove fill lilegitim y natural de Vicens Falcó nottari public de Castello de Empurias y de Dorotea sa muller de una part : y Marianna filla lilegitima y natural de Pere Conill qº de la vila de Olot y de Marianna conjuges de part altre. Reberen lo St. Sagrament del matrimoni a n.al qual asisti Steve Conill pe. y rector de Sta. Margarida de Panadés ab llicencia del capellá major Solivera, als vint y vuyt de janer mil cis cents cinquanta hu, en presencia per testimonis de Miquel Solivera capellá major predit y de molts altres, y lo sen demá que fou als vint y nou de janer de dit any fonc donada la benedictio nupcial a dits contrahents per lo sobredit Steve Conill.

A.P.Ba., Llibre de núpcies n.º 1, f. 88 vº.

III

8 novembre 1654.

Partida de baptisme de l'escultor Vicenç Falcó.

(**marg.:** Falcho) = Avuy diumenge als vuyt de novembre 1654 de voluntat y llicentia del Sor. Domer, es estat batejat Vicens Benet Joseph Carlos fill legitim & de m^o Pau Falco Botiguer y de la Sora. Marianna muller sua. foren Padrins m^o Vicens Falco notari publich de Castelló y la Sora. Marianna Piella de Vallfogona, per mi Pere Antoni Boera Rector de Cadaqués.

A.P.Ba., Llibre baptismes n.º 2, f. 38.

IV

23 agost 1709 i 28 maig 1710.

Particulars del testament i del codicil atorgats pel Dr. Miquel Falcó i Conill, que fan referència al seu germà escultor i a la fabricació del retaule de Besalú.

Jo lo Dr. en Drets Miquel Falcó, de present en la Vila de Besalu, Bisbat de Gerona Populat, fill legitim y natural del q^o Pau Falcó notari de la Vila de Banyoles y de la Sra. Marianna Falcó y Conill muller que fou en Primeras nupcias de aquell y en Segonas del Dr. en Medecina Miquel Morla, essent per la gracia de Deu sa y bo de cos y ab mon bo y recte enteniment, sana y integra memoria, ferma loquela y clar parlar, fas y ordeno aquest y ultim darrer testament meu y ultima y darrera voluntat, baix, en y ab lo qual fas y elegesch en manumissors y executors de aquell meu ultim testament y darrera y ultima voluntat miã, al Dr. Joseph Gay Prevere cunyat que es estat meu, de la Vila de Figueres, a Esteve Conill Adroguer de la

Vila de Olot cusí germa meu, Margarida Germa viuda del q^o Miquel Germa tambe cosina germana mia, al Rnt. Fra Geronim Garcia Religios de St. Banet vuy Prior del Monestir de St. Pera de la present vila de Besalu, lo Rnt. Pera Corratger Pre. y Rr. de Faras, lo Dr. Joan Vilanova y Antoni Albert notari de dita present Vila (...)

Item, vull y man que si lo Retaule de Nostra Sra. dels Dolors de Besalu no es fet quan jo moriré, sian de mos bens donadas set doblas o lo just valor de aquellas a la dita Congregasió a obs de fer dit retaula, empero si es fet sols vull sian donadas dos doblas. [...]

Item, samblantment si ve lo cas de ser hereu meu nostre Sr. y la mia anima dexo y llegeo a Vicens Falco escultor vuy abitant a la Ciutat de Gerona, dos sentas lliuras Bars. a fi de que aquellas a sa coneguda distribuesca entre las fillas que nostre Sr. será servit encomanarli y si no te fillas ne fassia a sas liberaes voluntats [...]

Item, si ve dit cas de ser hereu meu Deu nostre Sr. y la mia anima, dexo y llegeo a Miquel Falcó, Fillol meu y fill del dit Vicens Falcó, sent lliures Bars., las quals vull li sien donadas en tenint 25 anys complerts si no es que antes se casás o entrás en Religió, y en est cas vull se li donian sempre se casia, o, entria en Religio, y estas sent lliures li dexo a mes de la part li pot tocar de las dos sentas lliures dalt en lo antesadent Capítol mencionadas [...]

A.H.N.O., Notaria de Besalú, notari Antoni Albert, regtre. 1094, ff. 125-143 v°

Jo lo Dr. Miquel Falcó en la Vila de Besalú Bisbat de Gerona domiciliat, fill legitim [...]

Attenent y conciderant que en diada de vint y tres de Agost proppassat fiu y ordení mon ultim y derrer testament en poder del nottari avall escrit [...]

Y considerant que a qui li es licit y permés de testar en via de dret li es tambe permes codicillar. Per lo tant encara que detingut de certa indispositio corporal de la qual temo morir, estant empero per la gratia de Deu nostre Sr. bo y sa de enteniment [...]

fas y ordeno los presents meus codicils [...]

Item, vull, orden y man que Pagats que sian tots mos llegats, si sobran bens, de lo que sobrerá se fassa lo Retaula de la Capella de nostra Sra. dels dolors de la Iglesia parroquial de Snt. Vicens de Besalu. Y que aquell fassa Vicens Falco Escultor de Gerona mon Germa.

A.H.N.O., Notaria de Besalú, idem., idem., ff. 144-144 vº

V

Barcelona 6 febrer 1712.

Lletra del Dr. Talavera referent al retaule i a la imatge de la Pietat encarregada a Barcelona i quadre del cambril.

Molt Sr. meu, responc a la de Vm., alegrantme que sía lo retaula tan avançat, gracias a Maria SSma., la imatge de la Mara de Deu y demes crec estara apunt per la festa dels Dolors. Vms. vaijan prevenint per vestirla a Maria SSma., com y de quina manera ha de estar, y tambe tovallola per lo St. chisto; lo oficial me ha dit si li darian ara alguna cosa a bon compte, que assí se acostuma en ser la obra avançada, enviarli algunas 4, o, 5 doblas, si pot ser, o estimará, o pot dir a exos Srs. En quant al que.m diu del quadro de tapar lo nitxo, dic, que del modo que Vm. diu será un pegat al costat del quadro vell, porque se tindrà de afagir per tots costats, y en tal cas hauria de ser enviant ex quadro assí desfet, que axi se li afigiria lo que seria menester per tots costats segons la mida

dirian, y faríam pintar, a modo de unas cortinas, ab un angel a cada part. que la tenen, y la afagidura havia de tapar la guarnicio pintada del quadro ya per estar algo be, porque altrament ferse assí, lo que si te de afagir, y despres aquí posarli, o, clavarli may podra estar be, y será gastar sense profit; yo diria que seria molt millor fer un quadro d'exa mida que es menester, y pintarli lo que será dintra lo nitxo, la imatge de la Mara de Deu y del St. chisto, de la mateixa manera, que tancat veuran lo que será dintra y fara devocio, y en tal cas, algun devot pot ser que compria ex quadro de aquí y ajudaria a pagar lo altre, lo quadro del modo que yo dic, que sia bo y ben fet, ab una guarnicio pintada, de 10 palms ampla y 12 alçada men han demanat 3 doblas y mitja; ara de aquí Vms. consultian, y premeditian lo que yo y considero sobre axo, y avisian del que los aparexerá millor, que yo desitjo darlos gust en tot y la mayor gloria de Maria SSma. Recados a tots exos Srs., encomanim a Deu que divendres dia de S. Eulalia comenso la misi6 en S. Pere. Vale. vuy als 6 de febrer 1712 = (conj.: Servidor) = Prior Talavera = (add.: La inclusa encomano).

A. C. LL., Correspondència.

VI

1 abril i 23 maig 1712.

Acords de junta de la Congregació dels Dolors, de Besalú, relatius al pagament del retaule.

Die primer de Abril 1712.

Convocada, y Congregada la Vener. junta Secreta en la dita Capella de Nostra Sra. dels Dolors, en la qual han entrevingut lo Rnt. Pera Coretger Corector, lo Rnt. Pera Pla Prior, lo Rnt. Isidro Casaramona Discret Ecclesiastich, lo Sr. Dr. quocquet [**Dr. Josep Coquet**] Discret Seclar, lo Rnt. Onofre Agustí Secretari, lo Sr. Prim Pujol Reseptor, lo Sr. Dr. Llaudes, lo Sr. Canonge Pugiura, lo Sr. Fransesch Casadevall, lo Rnt. Joan Oliveda, Micer Antoni Duran, lo Sr. Sacristá Pau Vidal, Josep Salers argenter, Damiá Llinsach argenter, y Banet Mamús Sastre. Se ha resolt y han elegit als Rents. Pera Coretger, y Pera Pla per anar a trobar al Sr. Dr. Gay per que mirasen y li ponderasen de be a be si volia conplir lo llegat que avia fet lo quondam Dr. Miquel Falcó, ço es que fes y pagás, o fes pagar lo

fer de la imatge del retaula de la mara de Deu dels Dolors, y quant cas ell no fes bona raho alashoras se valguesan per medi de justicia.

Die 28 de Maig 1712.

Convocada, y Congregada la Vener. junta Secreta en la dita Capella de nostra Sra. dels Dolors, en la qual han entrevingut lo Rnt. Pera Coretjer Corector, lo Rnt. Pera Pla Prior, lo Rnt. Isidro Casarramona Discret ecclesiastich, lo Rnt. Onofre Agustí Secretari, lo Sr. Prim Puiol Reseptor, lo Sr. Dr. Joan Vilanova, lo Sr. Dr. Concordi Llaudes, lo Rnt. Narcis Muriscot Consultor, lo Rnt. Jaume Pujol, lo Sr. Damiá Llinsach argenter Sacristá de dita Congregasió, los quals han elegit al Rnt. Pera Coretger, y lo Rnt. Pera Pla y lo Doctor Concordi Llaudas per que se escriga, o tornás escriure al Sr. Dr. Gai Com a manifesor major que es del quondam Miquel Falcó, si vol fer pagar (**add. marg.:** o pagar) lo que costá de fer fer la Imatge de la Mare de Deu dels Dolors; y la dita junta ha resolt que si no vol pagar, que dits dos Pera Pla y Dr. Llaudas tinguian tota la inconbencia per termes de justicia en ferse pagar dita imatge, o ferne fe altre proporsionada al retaula axí, y conforme ha dexat manat lo dit quondam Miquel Falcó ab son ultim Codicil que se fes lo Rataula de la mare de Deu.

A.P.Be., “Libre de la Venerable Cong^o de Esclaus de Maria Santissima dels Dolors”, ff. 19 v° i 20.

VII

Sense data.

Minuta de l'ajust a proposar als manumissors del Dr. Falcó, respecte al pagament del retaule.

En quant a la dificultat de la fusta de la Vener. Cong^o que quant lo qdm. Dr. Miquel Falcó quant fiu los Codicils sabia ni avia una partida de serrada, se diu que es axís la veritat y sabentho lo dit Dr. Falcó si agués volgut que aquella no se fos pagada o aguera expressat ab dits Codicils per la regla de dret **si voluisset expressisset**, y no dientne cosa, ans be que se fes lo retaule, es evident que volgué se pagás tambe.

Pero per medi de ajust se pot pendrer algun temperament, [de] dita fusta sobre expressada, pero la que se es serrada y comprada despres de la mort del qdm. Dr. Falcó no te dificultat, se deu pagar y tot se liquidará ab apochas dels serradors y venedors de la fusta.

(marg.: Bo) = P ^o a Ramon Figueras de Lladó se.n compraren deu canas a raho de dos lliuras 14 sous la cana Suma	27 ll.	9'
(marg.: Bo) = Item a Gatiellas de Serinyá se.n compraren altres deu canas a dita raho Suma.	27 ll.	9'
(marg.: Bo) = item se compraren a Hortos de Serinyá quatre arbres per a fer columnas y altres pots, costaren de compra.....	22 ll.	8 9'
(marg.: Bo) = Item al serrador per quadrejar y serrar dita fusta rebé per jornals.....	43 ll.	9'
(marg.: Bo) = Item los ports de dita fusta costaren de traginas	16 ll.	10 9'
(marg.: Bo) = Item per nou millés de claus per lo retaula ne fora fe lo scultor.....	15 ll.	9'
(marg.: Bo) = Item per ayguacuit se a gastat Tot axó constará ab apochas de las matexas persones que an rebut los diners.	9 ll.	12 9'
(marg.: Bo) = A mes de Axó se a de pagar la imatge se feu en la Ciutat de Barna. que a costat de ferla catorce doblas que son.....	88 ll.	8 9'
Sunt Suma	248 ll.	18 9'
(marg.: Bo) = Item los ports de dita Imatge desde Barna. a Besalu	11 ll.	9'

Y la Imatge no pot dexarce tampoch de pagar per ser lo principal del retaula, que dient lo dit Dr. Falcó se fes lo retaula de M^a SSma. dels Dolors, a forçiori volgué se fes la Imatge per ser lo mes precios y principal del retaula, que altrament si y posaven altre St. seria lo retaula del St. y Posarian. Axi que p. saltim los partits contenguts en lo prnt. paper es justíssim se paguen, y axó per via de concordia, que si se a de ventillar en judici se demanará tota la fusta enterament.

A.C.LI., Correspondència.

VIII

3 febrer 1713

Partida de defunció de l'escultor Vicenç Falcó.

(**marg.:** Vicens falco scultor) = Item als tres de fabre de mil set cents y tretse fonch enterrat en la isglesia de St. Vicens de Besalu Vicens falco Scultor. Rebé tots los Sagraments de Sta. Mare isglesia y se li feu sepultura ab nou Residents los de torn Dr. Agustí, Sacristá, Diaca, Seguí, Serra, Pujolás, Pugiura, Casadevall y lo Dr. Pla semmaner. Anima eius in pace requiescat amen. (**marg.:** honras fetas).

A.P.Be., "Llibre de Obits de 1699 a 1770", f. 27 vº

IX

Anys 1712 i 1713

Diverses partides referents a l'assentament del retaule, i a la imatge i quadre comprats a Barcelona.

(1712 - Receptor: Prim Pujol)

Item tinch pagat a Franc^o Clavaria per picar
las pedras del citi del Retaula..... 1 ll. 4 9'

(1713 - Receptor: Benet Mir)

Item tinch Pagat a Salvador Falip quoranta
y sinch lliuras Per altrs tantas ne Avia ell
Pagadas a Barsalona per la Imatge de Maria
Ssma. dela Dolors. Consta de Polisa..... 45 ll. 9'

Item tinch pagat per lo cost del quadro de
Mª Ssma. dels Dolors qui es en lo altar y per
los ulls de porcellants per la Imatge de

bulto	21 ll.		9'
Item tinch pagat a Joseph Bosch fuster per lo transport de la Imatge de M ^a Ssma., bon Jesus y Quadro desde Barna. a la pnt. vila de Besalú	5 ll.	12	9'
Item tinch manllevat al Dr. Joseph Coquet una dobla que faltava per pagar la Imatge de M ^a Ssma.	5 ll.	12	9'
Item te bestret lo dit Dr. Joseph Coquet per acabar de pagar dita Imatge de altre part... Die 18 Xbris. 1713.	5 ll.		9'

Convocats y Congregats en la Capella de Mª Ssma. dels Dolors en la Isglesia paral. de St. Vicens de la pnt. Vila de Besalú construida, los officials (**segueixen els noms**)..., en quant a deu lliuras se an de pagar al Sr. Dr. Joseph Coquet per tantas ne bestragué per pagar la Imatge de Mª Ssma. se fía en la Ciutat de Barna. com consta dels comptes.....

A.P.Be., “Llibre de la Venerable Congreg^o de Esclaus de Maria SS^a dels Dolors”, (Llibre de comptabilitat), ff. 110, 112 v° i 113.

X

20 gener 1714.

Lletra del Dr. Gay a la junta de la Congregació, per conducte del Dr. Llaudes.

(**Coberta:** Al Dr. Concordi Llaudes que Deu gde. ms. as. = Besalú).

Sr. meu: En resposta de la que rebo de Vm. de 12 del corrent si be lo Portador va depressa per volersen retornar vuy aquí, sols diré que Vm. pot insinuar a Exa Ven. Congr^o que estich en lo que Dn. Gregori Matas ha fet; pero que al mateix temps Suplico se servesca en permetrerme lo temps de anar yo aquí, que lo mes será per la Segona Semmana de quaresma que al mateix temps desitjaria fer exa anada per donar remato a la manumissoria de mon Cunyat, pero si los apar no condescendir a exa peticio, estimaré a Vm. se servesca manar donarmen lo avís, que ab mayor puntualitat dispo-

saré lo donar satisfacció. quedo sempre a Sos ordres. Supli-
cant a Deu lo gde. Figueres y Janer 20 de 1714.

B.L.M. de Vm. Son mes cert Sedor. = Dr. Joseph Gay pre.
Sr. Dr. Concordi llaudes.

**A.C.LI., Correspondència, "Sobre lo Retaula de la Congregacio
pagá lo Dr. Falcó".**

XI

7 febrer 1714

Àpoca firmada per Miquel Falcó, escultor, fill de Vicenç, per raó de la construcció del retaule de Besalú.

Miquel falco Escultor fill y hereu de Vicens Falco qº tambe Escultor, ara en la vila de Besalu domiciliat, de bon Grat firma Apoca al Rnt. (~~del.:~~ Fr.) Dr. Joseph Gay, Fr. Geronim Garcia, Dr. Joan Vilanova y lo notari avall scrit (~~del.:~~ de) marmesors del qº Dr. Miquel Falco de 500 ll. 9'. rebudes a las voluntats, las quals son per lo fer lo dit del Retaula. Y any &..... fuit Cancellatum.

Actum Bisuldunum die 7 Fabrer 1714. = Testes sunt lo Sr. Mr. Vicens Fajes de Figueres y Damia Llinsach Argenter.

A.H.N.O., Notaria de Besalú, not. Antoni Albert, borrador del 1714, regtre. 895, f.s/n.

XII

12 febrer 1714

Acord de junta de la Congregació de Besalú relatiu a l'acabament del sobredit retaule.

Die 12 Februari 1714.

Convocada la Vener. Congregació y Junta Secreta en la Capella o oratori de Nostra Mara Maria Ssma. dels Dolors, en la qual han acistit lo Rnt. Pere Corratjer Corrector, lo Rnt. Onofre Agustí Prior, lo Rnt. Benet Vila Discret Ecclesiastich, Pere Llorens Secretari, lo Sr. Prim Pujol Receptor, lo Rnt. Francesch Casadevall (**add marg.:** lo Rnt. Pera Pla) lo Sr. Canonge Pugiura, lo Rnt. Joan Oliveda, lo Rnt. Fr. Don Joseph de Sanjoan, lo Rnt. Isidro Casarremona, lo Sr. Dr. Concordi Llaudas, lo Sr. Joseph Salers, lo Sr. Hiacinto Gaffas, lo Sr. Damia Llinsac, lo Sr. Joan Colomer, lo Sr. Joan Font, lo Sr. Miquel Falguera, lo Sr. Dr. Vilanova, lo Sr. Dr. Joseph Coquet y alguns altres Congregans y ab llurs respective officis. Lo dalt dit Sr. Prior ha

proposat si se passaria avant la fabrica dels Angels, encarnar la Mara de Deu ab lo Jesus y compondrer lo Camaril, hont tots eo la major part dels dalt dits han votat de que se fessan venir los officials y axi mateix que la major part dels dalt anomenats per la dita fabrica de encarnar las ditas lmatges farian la vida al dorador si y conforme está arreglat en una llista entre los dits Srs. feta: Y en quant a la fabrica dels angels y Camaril se a resolt que luego se despatxás a Olot, hont hi ha dos officials y en ells veurá hont se porá trobar la major conveniencia y profit de esta Sta. Congregacio. .

**A.P.Be., “Llibre de la Venerable Cong^o ”, (Llibre d'acords),
f. 21 v°**

XIII

Anys 1714 i 1715

Partides referents a l'acabament del retaule.

(1714 - Receptor: Prim Pujol)

P ^o tinch pagat al Sr. Dr. Coquet deu lliures que se li quedaren deura per averlas bastretas per pagar la Imatge de la Mare de Deu, y del Sto. Christo. Consta de poliça...	10 ll.	9'
Item tinch pagat al Dr. Concordi Llaudes vuit lliuras dos sous per quatra canas de Tafata per lo Manto de la Mare de Deu y una pessa de vidra	8 ll.	2 9'
Item tinch pagat al Sr. Dr. Coquet dos lliuras y son per tretza pams de Tela per la toca y Tuvallola de Maria Santissima	2 ll.	12 9'
Item tinch pagat al Rnt. Pau Vidal per fer la		

vida al Daurador	3 II.	12	9'
Item tinch pagat a Jauma farre Daurador de Gerona per son treball de Daurar.....	11 II.	4	9'
Item tinc pagat a Damia Llinsach y a Joseph Bosch fuster tres lliuras setza sous per lloquers de cavalcaduras y fadrins per anar Cercar lo Daurador, tot consta de poliya...	3 II.	16	9'
Item te pagat a Salvador Espasa Scoltor per lo treball de (del.: Daurar) acabar los Angels. Consta de Albara y firma del Prior...	20 II.	6	9'
Item te pagat al daurador a bon compta del que li prometerem de daura la Mare de Deu	1 II.	8	9'

(1715 - Receptor: Dr. Josep Coquet)

Item una dobla a Miquel Falcó (fill) Escultor per los treballs te fets per lo retaula de dita Cong ^o y consta ab polisa.....	5 II.	12	9'
Item nou doblas a Joseph Serra Daurador per comprar or per lo Camaril als 2 Janer de 1715 y consta de polisa	50 II.	8	9'
Item tinch donat a Miquel Falcó Escultor tres reals de vuit als 5 Fabrer 1715 y consta ab polisa	4 II.	4	9'
Item a Joseph Serra Daurador una dobla y consta ab polisa	5 II.	12	9'
Item sinch reals plata per set palms puntas per la tovallola de nostre Sr. (add.: Consta ab polisa)	II.	15	9'
Item vint y quatre reals bar. a Salvador Espasa y Miquel Falcó Escultors per lo compliment del treball de acomodar los Angels y pianynas com consta ab polisa... ..	2 II.	8	9'
Item vint y dos lliuras vuit sous bar. a Jo-			

seph Serra Dorador a compliment de ca- torse doblas se li avian de donar per dorar (sic) lo Camaril de Nostra Sra., y consta de polisa	22 ll.	8	9'
Item tinch donat a Miquel Falcó Escultor dos reals de vuit a bon compte per lo treball del Estalvi per lo altar de Maria Santima. com consta ab polisa	2 ll.	16	9'
Item al sobredit Miquel Falcó altres dos reals de vuit a compliment dels estalvis y consta de polisa	2 ll.	16	9'
Item dos doblas a Miquel Falcó Escultor per las estrenas del retaula consta ab polisa...	11 ll.	4	9'

A.P.Be., "Llibre de la Venerable Congrg°.." (Llibre de comptabilitat), ff. 113 vº, 114, 114 vº i 115.

XIV

16 agost 1714.

Borrador d'època, en llengua vernàcula, estesa a favor del Rnd. Josep Gay, manumissor testamentari del Dr. Miquel Falcó, que firmarà la Junta de la Congregació de Besalú, en relació al llegat del retaule.

(del.: Prim Pujol receptor de) la venerable Congregacio de Maria Ssma. dels dolors de St. Vicens de Besalú (del.: en dit nom) Cofessa y regoneix al Dr. Gay absent que en lo modo baix escrit te rebudas 248 ll. 28 9' bars. Y son a compliment del llegat fet per lo Dor. Miquel Falco de que fos fet lo Retaula dels Dolors com es de veurer ab sos Codicillis rebuts en poder del Not. infrascrit, per lo que ha gastat dita Vener. Congregacio per fer dit Retaula, donantse per satisfet de tot lo que dita Vener. Congregacio ha gastat per dit Retaula. Y de dit llegat lo modo de la paga es que per mans de Fr. Geronim pagant de dines de dita manumissoria 156 ll. 16 9' Y las restants 92 ll.

dem Ecclesiae parochialis Sti. Vincentii Consultores Ecclesiastici, Concordius Llaudes V.J. Dr. Civis honor. Barcinonae in eadem villa domiciliatus, Josephus Salers, et Joannes Font Consultores Seculares, Omnes Offitiales dictae Congregationes Beatae Virginis Mariae Dolorosae, Convocati & intus Capellam eiusdem Congregationis ubi pro hiis et aliis actibus et negotiis eiusdem Congregationis soliti sumus convocari tam quam major et sanior pars Officialium eiusdem Congregationis facientes et representantes et eo nomine Protectores, Gubernatores et Administratores rerum piarum eiusdem dictis nominibus, Gratis & Confitemur et recognoscimus vobis Rdo. Dri. Josepho Gay pbro. in villa Figueriarum eiusdem Dioec. residenti, Manumissori et Exequutori ultimi Testamenti seu ultimae voluntatis Magnifici Michaelis Falcó, V.J.D. q^o in eadem Villa Bisulduni domiciliati, licet absentem & quod modo infr^o dedistis et solvistis nobis dictis nominibus nos que a vobis habuimus et recepimus realiter et de facto ad volunt. numerando Ducentum quadraginta octo libras decem octo solidos bars. monetae. Et sunt pro consimilibus per vos seu verius per Manumissoriam dicti q^o Dris. Michaelis Falcó nobis seu dictae Congregationi solvere attingen. ad complementum fabricae tabulati sive retaula dictae Capellae Beatae Mariae dels Dolors noviter construct. quem dictus q^o Dr. Michael Falcó facere et fabricare jussit el mandavit in et cum suis Codicillis factis et firmatis receptis que penes Not. infrum. Die XXVIII Maii M.DCCX. Nec non ad complementum omnium per nos dictis nominibus seu per dictam Congregationem solvt. pro dicto Tabulato sive Retaula Beatae Mariae Dolorosae modus vero solutionis praedictarum Ducentum quadraginta octo librarum decem octo solidorum bar. talis fuit et est nam Centum quinquaginta sex libras et sex decim solidos eiusdem monetae habuimus ab Illri. Fr. Hyeronimo Garcia Monacho Candelario ipsius Monasterii Sti. Petri Bisulduni, solventi ex pecuniis dictae Manumissoriae, et residuas Nonaginta duas libras duos solidos bars. ad complementum a manibus

vestris propriis. Renunt. Except. & fir. & dictis nominibus Apocam & volentes bina Chirographa per nos seu per dictum Primum Pujol. Receptorem praefactum firmata cum pnti. comprehendi & ne de una &

Testes Magnifici Joannes Antoni Duran et Joannes Llaudes LL.B. in dicta villa Bisulduni domiciliati.

Actum Bisulduni et in loco Convocationis praedictae. Die XVI Augusti MDCXIII.

**A.H.N.O., Notaria de Besalú, not. A. Albert, regtre. 894,
ff. 387-388 v°**